

Activiteitenplan 'Uitbreiding en versterking Prachtlint', december 2016

Gebiedsdeal: Groenblauw Netwerk Alblasserwaard-Vijfheerenlanden (fase 4)

Project: Uitbreiding en versterking Prachtlint

1. Inleiding

Met de Green Deal Blauwzaam Lint heeft Stichting Blauwzaam bewezen dat het mogelijk is met bottom-up initiatieven natuurlijke verbindingen te realiseren door het inzaaien en ecologisch beheren van bermen, kades, slootkanten, braakliggende terreinen en andere gronden en zo een verbinding tot stand te brengen tussen de toegangspoorten Werelderfgoed Kinderdijk en Glasstad Leerdam. Diverse pilotprojecten uit de Green Deal Blauwzaam Lint hebben deze potentie laten zien. Blauwzaam heeft vervolgens in aanvulling hierop het mogelijk gemaakt om dit project op te schalen door via de eerste gebiedsdeal voor een groenblauw netwerk in de Alblasserwaard-Vijfheerenlanden meer partijen te mobiliseren en zo de realisatie van dit project te versnellen en tegelijkertijd bij te dragen aan de realisatie van doelen van andere gebiedspartijen, zoals die van het Uitvoeringsprogramma Groen van Provincie Zuid-Holland.

Verspreid over de hele Alblasserwaard en Vijfheerenlanden zijn inmiddels parels en verbindingen tot stand gekomen en middels een beheerconvenant zijn met 13 partijen afspraken gemaakt over beheer van het Blauwzaam lint over ca. 85 kilometer. Onder deze partijen zijn de Provincie Zuid-Holland, Waterschap Rivierenland en verschillende gemeenten en maatschappelijke organisaties in de regio.

De komende jaren wil Blauwzaam het Blauwzaam Lint bestendigen in overleg met partijen in de regio. Om die reden is de werktitel uit de Green Deal losgelaten en heet het 'Blauwzaam lint' nu kort en krachtig: 'Prachtlint'. Het lint is namelijk allang niet meer van Blauwzaam, maar van de hele streek. De ambitie is om het Prachtlint uit te blijven breiden op allerlei niveau's en om in de komende jaren opnieuw een aantal grotere en kleinere parels en verbindingen te realiseren. Door middel van particuliere initiatieven en door middel van allerlei samenwerkingsverbanden tussen overheden, maatschappelijke organisaties, verenigingen, onderwijs en het bedrijfsleven. Tevens is het de intentie om verder te gaan met het uitwisselen van informatie over beheer en mogelijke innovatieve verdienmodellen om zo het Prachtlint en daarmee ecologisch beheerde bermen en kaden uit te breiden.

2. Doelstelling en resultaten

Het project 'Uitbreiding en versterking Prachtlint' beoogt de volgende doelstellingen:

1. Het verdichten en opschalen van het Prachtlint door parels en verbindingen toe te voegen aan de huidige structuur van het Prachtlint in de Alblasserwaard-Vijfheerenlanden, waardoor de biodiversiteit, door deze kleinschalige en op lokale initiatieven gestoelde ontwikkeling van natuur, wordt vergroot.
2. Het versterken van de bewustwording en betrokkenheid van en het mobiliseren van de lokale gemeenschap bij natuurontwikkeling, zodat van onderaf steeds meer wordt bijgedragen aan behoud en vergroting van de biodiversiteit.
3. Het zoeken naar duurzame verdienmodellen en alternatieve innovatieve methoden voor natuurontwikkeling en/of natuurbeheer.
4. Communicatie en kennisdeling met relevante belanghebbenden.

Daarmee draagt dit project bij aan de volgende provinciale doelen:

1. Toename van recreatie in het groen in Zuid-Holland

Het Prachtlint zorgt voor een prachtig decor langs fiets- en wandelroutes. Het is toegankelijk voor mensen en bij de keuze van locaties wordt nadrukkelijk gekeken naar aansluiting op het bestaande recreatieve netwerk. Daarnaast wordt aansluiting gezocht bij nieuwe recreatieve ontwikkelingen en wordt met publiciteit bekendheid gegeven aan het lint als locatie om te bezoeken.

2. Het behoud van de biodiversiteit

Het Prachtlint richt zich vooral op vlinders, bijen en andere insecten. Deze soortgroepen zijn als bestuivers een onmisbare schakel in het voortbestaan van wilde planten als ook cultuurgewassen. Aantallen en soorten bestuivende insecten laten al jaren een dalende trend zien en met huidige tendens van bezuinigingen op beheer is de verwachting dat dit alleen erger zal worden. Willen we iets doen aan de biodiversiteit van deze soortgroepen (en daarmee voor vogels en planten die van insecten afhankelijk zijn) moet op alle lagen van de samenleving iets gebeuren. We kunnen hierbij ook nadrukkelijk denken aan andere mogelijkheden zoals groene daken, groene gevels en vergroening van de tuinen.

3. Activiteiten

Ten aanzien van bovengenoemde doelstellingen en met het oog op de stimulering van toekomstige bottom-upinitiatieven zijn binnen dit project de volgende activiteiten voorzien:

1. realiseren van parels en verbindingen
2. experimenteren met verdienmodellen voor natuurontwikkeling en –beheer;
3. communicatie en spin-off.

3.1 Activiteit 1: realiseren van parels en verbindingen

Activiteit 1 behelst het realiseren van parels en verbindingen, die ieder voor zich bijdragen aan provinciale doelen 1 en 2. De parels zijn verspreid te vinden langs de contouren van het uitdijende Prachtlint, zodat het lint op steeds robuustere wijze vorm krijgt door verbindingen en zo steeds sterker gaat bijdragen aan versterking van de groenblauwe dooradering en de biodiversiteit. Hiervan zullen bijen, vlinders en andere insecten profiteren en daarmee vogels die insecten eten. Daarbij biedt het voor de recreant een fraai decor, waarin het aangenaam passeren of verblijven is.

Op dit moment is vanuit de werkgroep Prachtlint zicht op diverse parels en verbindingen:

1. Speelnatuurplaats Stalkaarsen, Gorinchem
2. Natuur in de Lingewijk, Gorinchem
3. Sociaal vitale dorpen: meer wilgen, populieren en essen planten en samen (gefaseerd) knotten
4. Vergroening bedrijventerreinen: De Oven in Asperen, Nieuw Schaik in Leerdam en Gellekenes en Groot-Ammers en bedrijventerrein in Arkel.
5. Vergroening bedrijf Veth, Papendrecht
6. Verbindingen met Waterschap Rivierenland via de Green Deal Infratuur
7. Verbinding Nieuwe Geer, Nieuwland, met onder meer agrarische ondernemers
8. Wandelroutenetwerk: verfraaien decor van de recreant (met focus op saaie stukken).
9. Verbinding Papendrecht
10. Verbindingen binnen Gorinchem / ondersteunende activiteiten operatie steenbreek 0183
11. Verbindingen door de streek zie punt 3.1.3. mbv een kaart uit 1908 (<http://topotijdreis.nl>)

3.2 Activiteit 2: experimenteren met verdienmodellen voor natuurontwikkeling en –beheer

Om natuurontwikkeling en -beheer van onderaf structureel mogelijk te maken is financiering nodig. Daarom willen wij binnen dit project verdienmodellen uitwerken en uittesten, vanuit de centrale vraag: hoe richten we het beheer van het Prachtlint zo in dat het zowel de biodiversiteit versterkt als de kosten niet verhoogt of zelfs verlaagt? Oftewel: Is er een verdienmodel mogelijk waarbij het maaisel waarde heeft die de beheerkosten verlaagt of zelfs overstijgt (dus meer oplevert dan de kosten)?

Voor dit onderzoek is op 10 december 2015 in een samenwerking tussen de werkgroep Prachtlint en Wageningen Universiteit een workshop gehouden met partijen die betrokken zijn bij het beheerconvenant. Daarin zijn aan de hand van het Canvasmodel drie mogelijke verdienmodellen verkend: bemesting of veevoer in de landbouw, het opwekken van energie en het gebruik van maaisel als grondstof in de biobased economy. Samen met de betrokken partijen (waaronder WUR, natuurorganisaties en agrarische ondernemers) willen wij de uitkomsten hiervan verder uitwerken en uittesten. Daarvoor willen wij onder meer bijeenkomsten en kennissessies organiseren.

3.3 Activiteit 3: Communicatie en spin-off

De voortgang en de resultaten van dit project zullen tenminste eenmaal per kwartaal worden gecommuniceerd via de website van het Prachtlint, de website en nieuwsbrief van Stichting Blauwzaam, lokale media, en - desgewenst - via de mediakanalen van Provincie Zuid-Holland. Daarnaast zullen minimaal twee keer per jaar kennissessies worden georganiseerd en zal aandacht besteed worden aan het ontwikkelen van spin-off.

Resultaten:

- Uitingen in de pers, op websites en in nieuwsbrieven.
- Kennissessies
- Mogelijke nieuwe projecten rondom natuur in brede zin.
- Bewustwording over het belang van biodiversiteit en het individuele handelingsperspectief

4. Project-/ Programmaorganisatie en samenwerkende partners

De indiener van de subsidieaanvraag 'Uitbreiding en versterking Prachtlint' en opdrachtgever voor de uitvoering van dit project is Stichting Blauwzaam. Dit project wordt aangestuurd vanuit het overkoepelende project 'Prachtlint', zodat geen aparte projectorganisatie hoeft te worden opgezet en gebruikgemaakt kan worden van de bestaande, bewezen projectaanpak van het Blauwzaam Lint / Prachtlint.

De projectleider van het project 'Uitbreiding en versterking Prachtlint' wordt aangesteld door Stichting Blauwzaam. De projectleider stuurt een werkgroep aan, waarvan de leden belast zijn met de uitvoering van de activiteiten binnen het project 'Uitbreiding en versterking Prachtlint'. Tot de werkgroep behoren:

- Rolia Wiggelinkhuijsen, vrijwilliger Stichting Blauwzaam
- Esther Dijkstra, projectleider groenparticipatie Prachtlint, vrijwilliger Stichting Blauwzaam
- Antonie Stip, Vlinderstichting
- Wilma Abspoel, De Punt Arkel
- Johan Sterk, veldbioloog/stadsvogelaar Gorinchem
- Maria van Gaalen, namens de Werkgroep Duurzame landbouw en Ontwikkelingssamenwerking AV
- Ton de Boon

Het is nadrukkelijk de bedoeling deze werkgroep verder uit te breiden en eventueel op te delen, zodat er ook specialismen kunnen ontstaan en iedereen een toegevoegde waarde heeft in de opschaling van het Prachtlint.

De projectleider legt verantwoording af aan het bestuur van Stichting Blauwzaam. Stichting Blauwzaam is jegens de subsidieverlener eindverantwoordelijke inzake dit project.

Voor de realisatie van het project 'Uitbreiding en versterking Prachtlint' wordt o.a. samengewerkt met:

- De gemeenten in de Alblasserwaard-Vijfheerenlanden
- Regiobureau Alblasserwaard-Vijfheerenlanden
- Waterschap Rivierenland
- De Vlinderstichting
- Stichting Werelderfgoed Kinderdijk
- Natuur- en Vogelwacht Alblasserwaard en Natuur - en Vogelwacht Vijfheerenlanden
- Lokale ondernemers
- Den Hâneker
-

Het is nadrukkelijk de bedoeling en onze ambitie om de diversiteit van het aantal organisaties uit te breiden, zodat er een nog breder draagvlak ontstaat. Wij hopen dat het "Collectief Alblasserwaard Vijfheerenlanden" een bijdrage kan leveren aan die verbreding.

5. Planning van activiteiten

De planning is als volg:

[illegible]

6. Begroting en cofinanciering

De begroting van de kosten en baten is opgenomen in de bijlage. Daarin vindt u ook een aanvullende toelichting op de begroting. Hieronder wordt per begrotingspost aan de kostenzijde een korte beschrijving gegeven:

1. Post “Activiteit 1 realiseren van parels en/ of verbindingen”: € 112.552
2. Post “Activiteit 2: experimenteren met verdienmodellen voor natuurontwikkeling en -beheer”: € 25.190
3. Post “Activiteit 3: communicatie en spin-off”:
 - a. Deze post bevat de kosten voor communicatiewerkzaamheden om publiciteit rondom bovengenoemde activiteiten te creëren en om kennis te delen met belanghebbenden.
 - b. Deze post bevat uren gemaakt om spin-off te realiseren.
€ 31.737

7. Beheer en onderhoud

Per te ontwikkelen parel en verbinding zal het beheer worden afgestemd en gewaarborgd met grondeigenaren. Grondeigenaren zijn verantwoordelijk voor het beheer tot minimaal 7 jaar na realisatie. Een deel van het beheer kan worden overgenomen door (gecoördineerde) vrijwilligers. Hierover worden specifieke afspraken gemaakt en vastgelegd.